

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETNO XII., ST. 73 — CENA 10 DIN

KRANJ, 18. SEPTENBRA 1958

Povečana industrijska proizvodnja v prvem polletju v našem okraju

Uspebi so odraz stimulativnejšega nagrajevanja

Po podatkih okrajnega Zavoda za plan se je industrijska proizvodnja v kranjskem okraju v letošnjem prvem polletju v primerjavi z istim razdobjem lani povečala za 5,7%, realizacija pa za 15,1%. Primerjava količinske proizvodnje v prvih šestih mesecih letos s planom za leto 1959 kaže, da se je le-ta povečala za 2,8%, realizacija pa za 3%. Predvidevanja družbenega plana so bila torej nekoliko prekoračena.

Povečanje proizvodnje v prvem polletju 1959 v primerjavi s planom 1959 prihaja do posebnega izraza predvsem v nekaterih gospodarskih panogah (črna metalurgija, elektroindustrija ter lesna, usnjarska, tekstilna, gumarska, živilska in grafična industrija). Jesenjska Zelezarna je svoj letni plan 30,425 milijonov dinarjev izvršila z 2,535 milijonov dinarjev ali s 3,5% prekoračitvijo. Od tega je izvoza le za 0,2 milijona dinarjev (manjše količine termoforjev v afriške dežele). Letni plan realizacije po lastni ceni 3,215 milijonov dinarjev je realizirala z 1,642 milijonov din, prekoračila ga je torej v prvem polletju za 2,1%. Živilska industrija je polletni količinski proizvodni plan presegla za 3,6%. Polletni plan realizacije pa za 19,2%.

Ugotovimo torej lahko, da je prodaja blaga kljub povečani proizvodnji, večjemu izvozu in povečanemu povpraševanju na domačem tržišču potekala v glavnem zadovoljivo, razen pri tekstilni in usnjarski in delno tudi pri čevljarski ter lesni industriji, kjer so se povečale zaloge. Vzrok, da realizacija ni bila v letošnjem prvem polletju še večja, pa ni samo povečanje zalog govorov artiklov, pač pa znižanje prometnega davka in znižanje cen izdelkov tekstilne industrije in črne metalurgije.

Elektroindustrija je polletni količinski plan proizvodnje prekoračila za 8% in prav tako lesna industrija, pri kateri pa je bil polletni plan realizacije preko-

račen le za 2,8%. To pomeni, da je ta panoga v prvih šestih mesecih letos precej povečala zaloge. Usnjarska industrija je količinski polletni plan prekoračila za 3,6%, realizacija pa je bila pod planom (98%) nekaj blaga je ostalo tudi na zalogi. Tekstilna industrija je količinski proizvodni plan prekoračila v prvem polletju za 1,6%, realizacija pa je bila pod planom (97,8%). Temu niso vzrok samo zaloge oziroma neprodani izdelki, pač pa tudi znižanje cem tekstila. Tovarna gumijevih izdelkov »Sava« Kranj, ki edina predstavlja gumarško industrijo, je postavljene letni plan realizacije po polni lastni ceni 4,898 milijonov dinarjev izvršila z 2,535 milijonov dinarjev ali s 3,5% prekoračitvijo.

Od tega je izvoza le za 0,2 milijona dinarjev (manjše količine termoforjev v afriške dežele). Letni plan realizacije po lastni ceni 3,215 milijonov dinarjev je realizirala z 1,642 milijonov din, prekoračila ga je torej v prvem polletju za 2,1%. Živilska industrija je polletni količinski proizvodni plan presegla za 3,6%. Polletni plan realizacije pa za 19,2%.

Ugotovimo torej lahko, da je prodaja blaga kljub povečani proizvodnji, večjemu izvozu in povečanemu povpraševanju na domačem tržišču potekala v glavnem zadovoljivo, razen pri tekstilni in usnjarski in delno tudi pri čevljarski ter lesni industriji, kjer so se povečale zaloge.

Vzrok, da realizacija ni bila v letošnjem prvem polletju še večja, pa ni samo povečanje zalog govorov artiklov, pač pa znižanje prometnega davka in znižanje cen izdelkov tekstilne industrije in črne metalurgije.

Cisti dohodek gospodarskih organizacij se je v letošnjem prvem polletju v primerjavi z sem zadovoljivi, in so dani vsi istim razdobjem lani povečali za 47%, v primerjavi s polletnim sezen in celo presezen, najbolj planom za leto 1959 pa za 27,4%. Tak porast čistega dohodka je posledica absolutnega porasta bruto produkta, povečane storilnosti dela, povečanja minimalnih osebnih dohodkov in odstopljenega prispevka iz dohodka v kemični in čevljarski industriji.

Tudi ostale gospodarske panege so v letošnjem prvem polletju zabeležile precejšnji napredek. V gradbeništvu je bil polletni plan realizacije prekoračen za 22,2%, v primerjavi s prvimi šestimi meseci lanskega leta pa se je realizacija povečala za 41,6%. Taki uspehi so posledica boljše mehanizacije, precejšnje skoncentriranosti gradbene dejavnosti na enem področju in boljše organizacije dela, s tem pa seveda povečane storilnosti.

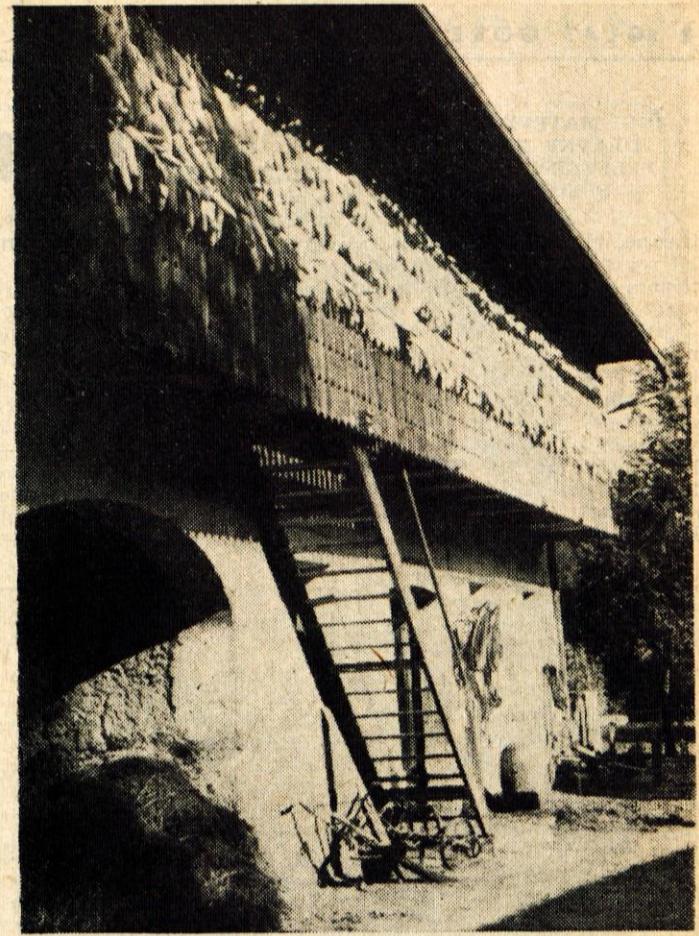
Bruto produkt v cestnem prometu se je v primerjavi s prvim polletjem 1958 povečal za 27,9%, realizacija v prvem polletju pa je v primerjavi s planom bila dosežena v višini planirane polletne realizacije. Na povečanje bruto produkta je vplivala predvsem boljša organizacija in novi avtobusi.

V obrti je bil polletni plan po podatkih Obrtnice presezen za 13,4%. Letni plan bo zlahka dosežen, medtem ko bo močno presezen perspektivni plan. V trgovini se je močno povečal (za 850 milijonov din) promet v trgovini na drobno, čemur je vzrok predvsem povečana kupna moč prebivalstva.

Uspehi gospodarskih organiza-

cij v kranjskem okraju so torej bili v prvem polletju letos povsem zadovoljivi, in so dani vsi istim razdobjem lani povečali za 47%, v primerjavi s polletnim sezen in celo presezen, najbolj planom za leto 1959 pa za 27,4%. Tak porast čistega dohodka je posledica absolutnega porasta bruto produkta, povečane storilnosti dela, povečanja minimalnih osebnih dohodkov in odstopljenega prispevka iz dohodka v kemični in čevljarski industriji.

A. T.

Letošnji pridelek koruze v Vojvodini je letos precej večji kot predlagškim, ko je bil pridelek tudi zelo dober. Prve cenitve kažejo, da bo znašal celotni pridelek koruze kakih 290.000 vagonov. Za obiranje tega prideleta so v Vojvodini organizirali 110 prostovoljnih mladinskih delovnih brigad, katere pomoč bo spričo potreb po čimprejšji sprostivti njiv za jesensko setev zelo važna. —

Na slike: sušenje koruze na Gorenjskem

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Za pospešen razvoj turizma

Pospešena izgradnja turističnih centrov v Bohinju in Kranjski gori - Športni objekti pod komunalno upravo

Na 26. skupni seji obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora Kranj, ki je bila v torek, 15. decembra, so bile važne točke dnevnega reda poročilo in razprava o stanju telesne vzgoje v okraju Kranj, razprava in sklepanje o programu turističnega razvoja gornjšavske doline in Bohinja in poročilo o IX. Gorenjskem sejmu. Od gostov so se seje udeležili tudi član IK CK ZK Slovenije Boris Zihelj, predsednik Zveze obrtnikov Zbornic Jugoslavije Tone Fajfar, sekretar za blagovni promet LR Slovenije Miran Košmelj, predsednik CK LM Slovenije Tone Kropušek, predsednik komisije za šport pri IS LR Slovenije Vlado Dernač, sekretar OK ZKS Kranj Franc Popit in drugi.

SPORTNI OBJEKTI POD KOMUNALNO UPRAVO

V prvi točki dnevnega reda je predsednik Sveta za šport in telesno vzgojo pri OLO Kranj Jakob Zen prebral poročilo o stanju telesne vzgoje v kranjskem okraju. Pri tej točki so bili nav-

zoci tudi predstavniki posameznih podzvez. V poročilu je bilo med drugim poudarjeno delo telesno-vzgojnih organizacij v okraju Kranj, kjer dela 10 podzvez, ki vključujejo 133 osnovnih telesno-vzgojnih organizacij z 12.846 aktivnimi člani. Nadalje je bilo v poročilu govora o stanju telesne vzgoje na naših šolah, delovnih kolektivih, o delu in vlogi občinskih Svetov za telesno vzgojo, o nabiralni akciji štabov pri občinskih svetih in pri okrajnem svetu ter o sporednu gradnji športnih objektov na Gorenjskem.

Po prebranem poročilu se je razvila enourna živahnata razprava, v kateri je sodelovalo precej govornikov.

Ti so dali koristne predloge in so so podlagi tudi sprejeti vrsto sklepov v smislu I. kongresa telesne kulture. Med najvažnejšimi sklepi je ta, da pridejo vsi športni objekti pod komunalno upravo in jih ne bodo več vzdrževala posamezna društva. Do konca letosnjega leta pa se mora ustanoviti enoten organ za telesno kulturo v kranjskem okraju. Sklenili so tudi, da mora biti poročilo o stanju telesne vzgoje na naših šolah enakovreden predmet ostanek, da bo treba čimprej osnovati smučarski center Jugoslavije na Valem polju in urediti planiške skakalnice ter sankakaške proge v Bohinju. Te sklepe in še vrsto drugih bo Svet za šport in telesno vzgojo pri OLO Kranj obnavljal na prvi seji.

Program razvoja turizma za zgornjšavsko dolino predvideva v Kranjski gori popolnoma nove hotelske in restavracijske kapacitete, ker so sedanje že močno zastarele Ljudski poslane Maksime. Če menim, da predlog premočno poudarja Kranjsko goro in okolico kot zimsko letovišče in da je tudi tu važno urediti vprašanje sodelovanja, predvsem z goriškim okrajem.

Seja ObLO Železniki

Danes popoldne se bosta v Železnikih sestala oba zabora občinskega ljudskega odbora. Medtem ko bosta na skupni seji razpravljala in sklepala o zaključnih računih gospodarskih organizacij za leto 1958 ter imenovala več upravnih in družbenih organov, bosta na ločenih sejih razpravljala o nekaterih pomembnejših gospodarskih vprašanjih: rekonstrukciji Medzadržavnega lesno-industrijskega kombinata Češnjica, o ustanovitvi obrnega podjetja kovinske stroke v Železnikih in drugem.

S VI. ZASEDANJA SKUPŠCINE OKRAJNEGA ZAVODA ZA SOC. ZAVAROVANJE

V kranjskem okraju 50.036 zavarovancev

Uspešno delo komisij - Pomanjkljiva organizacija Zborov zavarovancev

V sredo dopoldne je bilo v dvorani OLO Kranj VI. redno zasedanje skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Skupščini sta poleg številnih delegatov prisostvovali tudi podpredsednik OLO Kranj Ivan Bertoncelj in član republiškega zavoda za socialno zavarovanje tovarš Spicar.

V poročilu, ki ga je podal direktor Zavoda Ivo Majdič, so bile med drugim poudarjene osnovne značilnosti poslovanja Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v letošnjem prvem polletju, v pri-

merjavi z istim obdobjem lani. Število aktivnih zavarovancev je doseglo v juniju povprečno 50.036 zavarovancev, medtem ko je bilo lani v juniju povprečno 47.484 zavarovancev, to je 2552 zavarovancev več. Odstotek izstankov z dela zaradi bolezni, nezgod in porodov v I. polletju letos je v primerjavi z lanskim letom za 0,86% višji. Finansiranje socialnega zavarovanja letos poteka dokaj v skladu s predvidenim predračunom dohodkov in izdatkov. Tako so dohodki v prvem polletju nekoliko višji kot je bilo s planom predvideno, izdatki pa ne dosegajo popolnoma po predračunu predvidene vsote.

Pri Okrajni skupščini delujejo tudi komisije in sicer: komisija za zdravstveno problematiko in preventivo, komisija za povezavo s podjetjem in zavarovanci, komisija za higienično tehnično zaščito, nadalje komisija za organizacijo in finančna vprašanja, ter komisija za invalidska vprašanja.

Predsedniki posameznih komisij so podali poročila, ki je bilo iznjih razvidno, da so komisije delale v prvem polletju uspešno. Skupščina Okrajnega zavoda je za leto 1959 odobrila tudi 3.500.000 din iz sklada za preventivno zdravstveno varstvo, za organizacijo skupnih okrejanj zavarovancev iz podjetij. Taka okrejanja so bila organizirana za zavarovance iz 21 gorenjskih podjetij.

Konec preteklega meseca je bila v Lesčah otvoritev področnega skladišča »Žito« Ljubljana, ki velja doslej za največji tovorni objekt na Gorenjskem. Novi silos ima prostora za 1500 ton žit in mlevkovih izdelkov in bo lahko za precej let kril potrebe kranjskega okraja. V skladišču, čeprav še ni dokončno dogradeno, je vskladiščeno že precej vagonov pšenice. Skladišče ni namenjeno le za pšenico, temveč za vse vrste žitaric. Z žitnim semenom bo skladišče v Lesčah, v zgornjem Logatcu, v gradnji pa je v Novem mestu. Gradnja skladišča za žita je predvidena v Sloveniji še v Kranju, Domžalah, Ljubljani in Mariboru. — Na slike: skladišče v Lesčah; v zgornjem prostoru je žito v semenu, v spodnjih prostorih pa mlevkovi izdelki

S posvetovanja o odkupu in preskrbi s kmetijskimi pridelki

Osnovna naloga: ČIMPREJ ZAGOTOVITI DOVOLJ KROMPIRJA DOMAČIM POTROŠNIKOM

V prostorih Okrajnega ljudskega odbora Kranj je bilo v sredo dopoldne posvetovanje o odkupu in preskrbi s kmetijskimi pridelki, ki ga je v sporazumu s Trgovinsko zbornico in Okrajno zadružno zvezo Kranj sklical Okrajni ljudski odbor Kranj. Kot gost se je posvetovanju udeležil tudi predstavnik državnega sekretariata za blagovni promet LRS tovarš Puc.

Na dnevnem redu je bila najprej problematika odkupa in preskrbe potrošnikov s krompirjem. Tajnik Trgovinske zbornice za okraj Kranj Ivo Šefic je v uvodnem referatu poudaril, da so bile prve ocene letošnjega pridelka krompirja o kranjskem okraju precej optimistične. Zaradi neugodnih vremenskih razmer pa bo po sedanjih podatkih proizvodnja krompirja v Sloveniji za približno 28% manjša kot lani, v kranjskem okraju pa za 25% manjša, medtem ko bo pridelek v okviru vse države večji za približno 6%, kar znesе okoli 100.000 ton. To pomeni, da je jugoslovanski trg letos s krompirjem iz lastne proizvodnje precej bolje založen kot lani, predvsem so si vsa večja potrošniška sredica sama, v svoji okolici, preskrbelo zadostne količine, ker so v preteklih letih s slovenskimi dobavitelji imela pogosto slabe izkušnje. Če upoštevamo to povečano proizvodnjo v jugoslovenskem merilu in dejstvo, da je Slovenija lani dobavila ostalim republikam 60.000 ton krompirja, okoli 25.000 ton pa ga je Jugoslavija tudi uvozila, potem lahko zaključimo, da letos po slovenskem krompirju ne bo takega povračevanja kot lani. Na to morajo priznavalci in oskrbovalna podjetja tudi računati.

V okviru Jugoslavije predvidevajo letos 540.000 ton tržnih viškov krompirja, kar bo zadostovalo za potrebe vse države. Ugotavljajo pa letos za 20 do 25% slabše hektarske donose kot lani, kar ni samo posledica neugodnih vremenskih razmer, pač pa tudi slabše kvalitete semena.

Letošnja proizvodnja krompirja v kranjskem okraju bo po dosedanjih računih kmetijskih strokovnjakov znašala 65.620 ton, kar je za dobrih 1000 vagonov manj kot lani. Od te količine računajo za lastne potrebe kmetov, za krmlo in kalo 39.844 ton. Celotni tržni višek v okraju bo torej 25.776 ton, od tega pa predvidevajo za domače potrošnike 8.252 ton, tako da bo ostalo še 14.724 ton tržnega viška krompirja za izvoz iz okraja, predvsem v druge republike.

Osnovni problem pri odkupu in preskrbi s krompirjem, ki ga je treba najprej rešiti, je zdaj, kako

godbeno in s tem imeli nekaj več stroškov, in ceno tistih, ki ga niso pridelovali v kooperaciji. Tega sklepa pa mnoge zadruge dosločno niso upoštevale. To seveda nima samo negativnega političnega vpliva na kmeta, ampak so najbolj napredni proizvajalci na ta način tudi ekonomsko oškodovani. Kolikor letos za to merodajnim forumom ne bo uspelo dosledno vztrajati pri tej razliki, za katere lahko ugotovimo, da je minimalna (nekateri upravniki zadrag so predlagali dinar in pol) tedaj je odveč govoriti o ureditvi trga in o napredku gorenjskega kmetijstva.

Med ukrepi za odkup večine krompirja že v jeseni omenimo predvsem obračunavanje na odpričen. To pomeni, da bodo zadruge kmetu pri odkupu krompirja izplačale le nekakšno akontacijo, spomlad, ko bo prodan ves pridelek, pa bodo obračunale celoletno prodajo in izplačale še morebitne pozitivne razlike (če se bo cena krompirja spomlad dvignila). S tem bodo paralizirane najrazličnejše špekulacije z zadrževanjem krompirja do spomlad, kar je tudi oškodovalo predvsem državna kmetijska posevna in pogodbene prideljalce, ki so krompir — po nižji ceni! — prodali že v jeseni.

T.

USPEH delovnih rok

Na poti v službo si navadno kupimo cigarete in časopise. Žena gre zjutraj na trg in kupi kruh, solato itd. Tako vsak dan izdajamo denar. Mnoge gospodinjine, ki si redno zapisujejo izdatke, bi lahko ob koncu meseca razvrstile stroške v razne stolpce: oblike in obutev, hrana, pohištvo in oprema, kurjava, najemnina, šola in knjige, razvedriloto itd. Itd. To so izdatki — osebna potrošnja, kot temu pravijo ekonomisti. Ti izdatki so seveda odvisni od dohodka. Vsakdo lahko potroši samo toliko, kolikor zaslужi. To velja toliko za posameznika in družino, kot za celotno družbo. Čim več delamo, čim več je narejenega in zasluženega, tem več lahko potrošimo.

Podatki, zlasti po 1953. letu, kažejo pri nas velik vzpon osebne potrošnje: bodisi v republiki kot celoti, ali samo v našem okraju. Trgовine v okraju (živili, oblike, orodje itd.) so prodale leta 1953 za 5109 milijonov dinarjev blaga. Številke o osebnih potrošnjih nato iz leta v leto naraščajo. Največji vzpon pa smo zabeležili v zadnjih letih. Od več kot 7 milijard dinarjev, kolikor so ocenili osebno potrošnjo v našem okraju v 1956. letu, se je leta lani povzpela nad 10 milijard dinarjev, kar pomeni skoraj še enkrat več, kot pred petimi leti. To pomeni potrošnjo okrog 75.000 dinarjev na prebivalca letno, vključujuč otroke in starčke. Letos pa skupni izdatki prebivalstva še bolj naglo naraščajo, tako da je bilo v prvem tromesečju prodanega blaga za 3767 milijonov, v drugem tromesečju že za 4226 milijonov (za 459 milijonov več).

Vzpostreno s tem, razumljivo, so se dvigali tudi dohodki prebivalstva. Med vsemi dohodki obrti, za prodane kmetijske pridelke itd. so zelo značilni prejemki delavcev v obliki plač. Ti dohodki so se v zadnjih petih letih povečali za več kot 100 odstotkov (od 4195 milijonov v 1953. letu na 8839 milijonov dinarjev lani). Samo v drugem tromesečju letos, v primerjavi s prvim tromesečjem se je dvignila skupna vsota plač za novih 459 milijonov dinarjev.

Kritik bi imel pri tem tudi upravičeno pripombo: da so se namreč v teh letih spremenile tudi cene, oziroma da številke v dinarjih z blagom ne pomenujo tistega, kar je bilo 1953. leta. — Toda te razlike so dokaj majhne.

Res je, da številke naših osebnih dohodkov in osebne potrošnje dokazujo velik napredok. Dokazujo napredek, ki je bi mogel na osnovi močne industrije, oziroma na podlagi vsestranskega dviganja skupnega narodnega dohodka. — Dokazujo skupne uspehe pri dvigu življenjske ravni, dokazujo uspeh delovnih rok ob nenehnem dviganju produktivnosti dela.

Priprave za proslavo

v Završnici gredo h koncu

V sredo 16. septembra je bila v prostorih OLO Kranj predzadnja seja pripravljalnega odbora za proslavo v Završnici, ki bo 26. in 27. septembra. Na seji so pregledali delo posameznih komisij.

Propagandna komisija je poskrbela za okusno natisnjeno prospekt, ki vsebuje zemljepis Završnice in okolice, življenjepis prvega sekretarja CK SKOJ Dragoljuba Milovanovića, opisani so nekateri pomembni dogodki iz NOB iz okolice Žirovnice in končno program prireditve. Spominsko ploščo, ki bo odkrita v soboto, 26. septembra, bodo vzdali na kraju, kjer se je ponesrečil Milovanović, že 23. septembra. Ravno tako je poskrbljeno, da bodo z letali širom po vsej Sloveniji metali propagandne letake. Komisija za program je zagotovila, da bosta v soboto nastopila folklorna skupina KUD Bohinjska Bistrica in tamburški orkester z Javornika. Stari partizanski tovariši bodo pripovedovali ob tabornih ognjih o zgodovinskih dogodkih Završnice in Gorenjske. Godba na pihala z Javornika bo igrala pri prihodu vsakega vlaka v Žirovnicu, jeseniška godba pa bo igrala na prireditvenem prostoru. Na tem prostoru bodo v soboto zvezčer predvajali filme o planinstvu, taborništvu in športu. V nedeljo dopoldne bo zborovanje otvoril predsednik Občinskega komiteja LMS Jesenice, nato pa bo imel slavnostni govor predsednik CK LMK Mika Tripalo. Na prireditvi bo sodeloval tudi znani alpinist Copov Joža, ki bo zabavil mladino s svojimi anekdotami.

Za prehrano je v sreči preskrbljeno. Oskrbo sta prevzeli dve trgovski podjetji iz Žirovnice. Taborišče bo imelo okoli 250 šotorov, kjer bo prenočevalo okoli 1150 ljudi. Posamezna gorenjska planinska društva bodo uredila taborišče, v katerem bo tudi 10 koltov, ki bodo skrbeli za toplo hranovo. Prostor bo urejen že v soboto dopoldne, zadnji dan pred prijetkom pa bodo montirali še ozvočenje in telefonske zveze. Na prireditvenem prostoru bo tudi lesen oder za nastop zabavne orkestra RTV Ljubljana. Promet bo urejen premostna milična. Parkirni prostor za tovornjake in večje avtomobile bo v Žirovnicu, medtem ko bodo kolesarji in vozniki motornih kolies lahko parkirali v neposredni bližini prireditvenega prostora.

-č

USODNI KORAK

«Halt! Halt!» je odjeknil močan glas na meji med Avstrijo in Jugoslavijo v Karavankah, med Velikim in Maliim Stolom.

Veter je zavijal. Zbirali so se temni oblaki, toda »deček« iz beograjskih ulic je nadaljeval svojo pot. Počasi se je plazil naprej. Ker je bil tokrat sam (s svojim spremjevalem je že večkrat prekorabil mejo), je v skalnatih vrhovih Karavank zašel, čeprav je menil, da si je pot že dobro zapomnil.

Boj z vetrom in dežjem, s strminami Stola in nevidnim graničarjem je trajal že skoraj pol drugo uro. Nenadoma se je znašel na robu prepada, za katerega ni vedel. Tudi roba ni videl. Stopil je, naredil zadnji korak in... omahnil. Globoko pod steno je bilo slišati top udarec... Zgodilo se je to v septembrski noči leta 1922. Prenehalo je biti sreč komaj — dvajsetletnega Dragoljuba Miljanovića.

Dragoljuba so Avstriji, ko mu je bilo šele trinajst let, odpeljali iz Beograda v taborišče Heinrichsgrün na Češko. Ko se je vrnil, je postal kot šestnajstletnik član KPJ, v letih 1921 in 1922 pa je bil sekretar SKOJ.

Preden je šel zadnji po ilegalni poti v strminah Stola, je bil na Dunaju na sestanku Mladinskega komiteja balkanskih narodov. Tam je poslušal poročilo sekretarja mlađinske Internationale in druge mladince, pa tudi sam je govoril o delu napredne jugoslovanske mladine.

Pestra je zgodovina Završnice

Ob vznožju Stola, nedaleč od železarskih Jesenic, se razprostira slikovita dolina Završnice. Majhen potok, po katerem nosi dolina ime, spaja s svojim žuborenjem ves ta del Gorenjske v akord, ki je vseh štirideset let spremjal borbo naprednih ljudi za svoje pravice.

Dolina Završnice je že od nekdaj vabilna v svoje okrilje številne planince in ljubitelje narave. Ko pa se je začel delavski razred boriti za svoje pravice, so predvsem voditelji naprednega delavskega gibanja iskali zatočišče v dolini Završnice. To je bilo že v času med prvo in drugo svetovno vojno, ko je bil napredni delavec pregnjan po vladajočega režima in se je moral zatekati v svobodno naravo. V Završnici so se večkrat zbirali tudi delavci z Jesenic, kjer so večkrat proslavljali 1. maj. Tja so hodili tudi na izlete, ki jih je

prejela jeseniška »Svoboda«. so se morali partizani 20. februarja pred številnejšimi Nemci umakniti na vrh Stola. Umik je zahteval od borcev najhujši napor. Snežni odeja je bila debela več kot 2 metra. Toda to ni preprečilo hrabrih borcev, da bi se ne spomnili s sovražnikom, ki jih je zasledoval. Ze opoldan so odjeknili prvi strelji in huda borba je trajala pozno v noč. Klub večkratni premoči sovražnika, so partizani izgubili le enega borca, medtem ko so Nemci utrpljeli precejšnje izgube.

Ko so utukni hrastne, so se partizani umaknili. Stola po dolini Ogrlice na planino pod Zelenico in skozi Završnico pod Ajdino nad Potoki.

Ceta se je še tisto pomlad številčno močno okreplila, 20. junija 1942 pa je bil pod Stolom ustavljjen Cankarjev bataljon.

B. F.

Skica prikazuje prostor proslave v Završnici, ki bo 20. septembra. Legenda: 1. prostor predviden za zborovanje; 2. novi spomenik; 3. koncert orkestra RTV; 4. demonstracija GRS in JLA; 5. tabor planincev

OBYEŠČEVALEC

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLEDI

Pravnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede; naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telofonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je 397, uredništvo 475.

Ljudska knjižnica v Kranju je od 15. septembra 1959 odprt dnevno od 9. do 12. ure in od pol 15. do 18. ure. V četrtekih, nedeljah in praznikih je zaprta. 4444

Od Kranja do Bleida sem 6. septembra izgubil višnomer v rjavem usnjenu etuiju z utisnjeno številko 5000. Poštenega najditevja prosim naj proti nagradni sporoti na naslov Grgar Aleksander, Strošensko naselje II. Ljubljana. 4449

Prodam posestvo 7 ha vseh kulturn. Zidana hiša z gospodarskimi poslopjem vse krito z opeko. Lepa lega v ravništvu na Stajerskem pri Ljutomeru, 5 minut od železniške postaje in glavne ceste. Eventuelno zamenjam za dvostanovanjsko hišo ali manjše posestvo do 1 ha

ZAHVALA

Ob bridi izgubi našega moža,ata

ALOJZIJA PAVLINA

se zahvaljujemo vsem, ki so mu poklonili cvetje in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Dne 13. septembra 1959.

Zalujoča žena in hčerka ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsemu ljubljanskemu občinstvu, ki se je udeležilo pogreba naše mame, stare mame, teče

DOROTEJE KAPL, roj. Jenko

se najtopleje zahvaljujemo za čast, ki so ji jo izkazali na njeni zadnji poti.

Stražišče, Zg. Bitnje

Hči Ana Mačefat roj. Jenko, vnuk Zdenko z družino in nečak Pepe z družino

Sprejmemo več nekvalificiranih moških delavcev starih do 20 do 35 let, ki imajo stanovanje v Kranju ali v bližnji okolici in razpisujemo delovno mesto

KALKULANTA

Pogoji: srednješolska izobrazba.

Prošnje za zaposlitev je treba vložiti pri kadrovskem oddelku tovarne gumijevih izdelkov »SAVA« Kranj.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Industriji obutve »Planika« v Kranju razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- pravni referent — z dokončano pravno fakulteto,
- varnostni tehnik — z dokončano Tehnično srednjo šolo,
- kurjača — lahko tudi priučen.

Plača po dogovoru. Nastop službe takoj.

Pismene ponudbe poslati na personalni oddelok Industrie obutve »Planika« v Kranju do 30. septembra 1959.

Upalni odbor Kmetijske zadruge Velesovo razpisuje

mesto blagajnika-čarke z ustrezno šolsko izobrazbo in potrebnim prakso. Nastop službe takoj. Ostalo po dogovoru. Kmetijska zadruga Velesovo.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega nepozabnega sina, brata, vnuka, bratrance in nečaka

MILANA DEBELAKA

iz Kranja, se tem potom, ker nam je nemogoče zahvaliti se vsakemu posebej, iskreno zahvaljujemo za tople in sočutne besede ob grobu, darovalcem cvetja, vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in nam stali ob strani ter kakorkoli sodelovali pri organizaciji pogreba našega ljubega Milana. Posebna zahvala dobrim sosedom.

Zalujoči Debelakovi in Odrjevi

v okolici Kranja. Naslov v ogl. odd. pod »Lepa priložnost«. 4450

Prodam 2 ha gozda zaraščenega. Poizve se pri Bojhinc, Cerkle, 33.

Prodam motorno kolo Saks — 98 ccm. Butalič, Lahovče 43, Cerkle. 4452

Gradbeni les prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 4453

Prodam moško kolo in deklisklo za deklisko do 14 let starosti. Kranj, Jezerška c. 64 — Primskovo. 4454

Ugodno prodam 2 komplet postelji, 1 čevljarski šivalni stroj »Singer« levi, 1 slamoreznico, 2 prodajalni mizi, 2 polici za trgovino. Vse v dobrem stanju. Ivana Krumpelj, Spodnje Duplje 34.

Prodam združeno opeko in bodečo žlico ali zamenjam za les. Hafnerjeva pot 2, Stražišče. 4456

Prodam avto DKW Meisterklasse, Bračko, Stara cesta 16, Sk. Loka. 4457

Motoro kolo znakme »Lambretta LI tip 1959 novo ugodno prodam. Naslov v ogl. odd.

Prodam gozd na Goški ravni — Jelovica. Tavčarjeva 27, Kranj. 4458

Prodam uto (šupo) 4-krat 5 m krito z opeko v dobrem stanju primerno za drvarnico ali garazo in več rabljenih oken po ugodni ceni. Naslov v ogl. odd. 4459

Motoro kolo »Puch« 250 ccm model 1940 prodam za 160.000 dinarjev. Delavnica Tržaška cesta 15, Ljubljana. 4460

Dobro ohranjeno vzdoljiv štedilnik — levi, poceni prodam. Poizve se Suha 39 pri Predosljah. 4461

Prodam avto »Ford Taunus« v dobrem stanju. Skalar, Kamna gorica 15. 4463

Prodam novo moško kolo »Matra«. Ogleđ v Predosljah 75. 4463

Prodam motorno kolo NSU — 250 ccm, tip 44, v voznom stanju. Geltar Franc, Splošno gradbeno podjetje »Gorenje«, Radovljica. 4464

Prodam šivalni stroj. Slabe, Prešernova 9, Kranj. 4465

Kupim 20 kg semena francoške pašavoke. Ponudbe oddati v oglašnem oddelku. 4380

Kupim novo ali dobro ohranjeno motoro kolo. Naslov v oglasnem oddelku. 4466

Rabim elektromotor 4 KM. Sprejemam kolarskega pomočnika. Kurnik Franc, Tupaliče 11, Preddvor. 4467

Zamenjam sobo in kuhinjo v Drulovici 35 za drugo v bližini Krajan, ker mi sosed ogroža življajne. 4468

Mlado dekle gre po službi pomagat v gospodinjstvo. Ostalo po dogovoru. Ponudbe oddati v ogl. oddelku. 4469

Iščem pomočnico v gospodinjstvu za 2 krat tedensko. Titov trg 21/I. Kranj. Javite se popoldan od 2. do 3. ure.

Iščem kakršnokoli popoldansko honorarno delo. Pegam Lado, Plavnina 2, Samski dom, Kranj. 4471

Iščem krojaškega pomočnika in vajenca-ko — tudi dekle do 16 let z veseljem do šivanja. Naslov v oglasnem oddelku. 4472

»Avtoprometa Kranj rabi kvalifikiranega vulkanizerja, plača po tarifnem pravilniku. 4473

V službo sprejemam mlajšega delavca vojaščine prostega iz okolice Kranja. Nastop takoj ali po dogovoru. »Zeleznina« Kranj, Koroska cesta 11 (poleg gimnazije). 4474

Sprejemam upokojenko za varstvo otroka. Stanovanje preskrbljeno. Ostalo po dogovoru. Britof 121, Kranj. 4475

Zemška, zaposlena na 2 izmenj, nujno potrebuje opremljeno sobo v Kranju ali okolici. Plačam do 3000 din mesečno najemnine. Poizve se v Mlečni restavraciji. 4476

Stanovanje dobri dekle, ki zna nekoliko šivati, ostalo po dogovoru. Naslov v ogl. odd. 4477

Goste obveščam, da bom imel zaradi čiščenja prostorov zaprti dostop do 21. do 26. septembra. Lakner, Kokrica. 4478

Fantje, ki so služili kadrovski rok v letu 1957-58 v Kolašinu se dobitno 20. t. m. na Kravjem balu v Bohinju pred hotelom »Zlatorog«. Se posebej vabljen Lakota Miran. 4479

Podpisani Vehovec Anton iz Voklega št. 65 preklicujem žalitve, ki sem jih 12. 8. 1959 izrekel o Žirovnik Janezu iz Voklega. 4480

Upokojenci tovarne Sava Kranj se najtopleje zahvaljujemo sindikatu in upravi podjetja, ki sta nam omogočila brezplačni izlet v Crikvenico, kakor tudi strežnemu osebju. Upokojenci tovarne Sava, Kranj. 4481

Preklicujem septembridsko avtobusno vozovnico Cerkle-Kranj. Begelj Alojz, Dvorje 28. 4482

Moško uro sem izgubil v Krajanu 13. septembra zvečer od gosta Mayer do Stare pošte. Poštenega najditevja prosim, da jo proti nagradi vrne v slaščarno »Šink«, Kranj. 4483

Prodam dobro ohranjeno kolo »Puch California«. Ogleđ pri skladniščniku Francelinu na Jelenovem dvorišču. 4484

Prodam dobro ohranjeno kolo »Puch California«. Ogleđ pri skladniščniku Francelinu na Jelenovem dvorišču. 4484

Puškarina Kranj sprejme v uk dva vajenca za orodjarsko ter enega za strugarsko stroko. 4486

Starejo žensko iščem za dovolne za varstvo hiše. Javiti se od 12. ure dalje. 4487

Trgovsko podjetje »Murka« v Lesčah sprejme v službo trgovskega poslovodja in dva trgovska pomočnika špecerijske stroke. Ponudbe poslati na upravo podjetja. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. 4488

Osamljen moški srednjih let želi spoznati dobrošrno tovarniško do 34 let starosti. Tako jšnja ženitvena možna. Ponudbe oddati v oglašnem oddelku. 4489

Rokodelec 55 let star išče ženo od 40 do 54 let z nekaj gotovine, ki bi bila zadovoljna z majhno 20 din. 15. 9. 1959 na upravo podjetja. 4490

Upravni odbor Mestne klavnice Kranj razpisuje delovno mesto

FINANČNEGA KNJIGOVODJE

Pogoji: Dovršena srednja šola in 5 let prakse ali dovršena

nova srednja šola z 10 let prakse v finančni stroki. — Plača

po tarifnem pravilniku podjetja odnosno po dogovoru. — Lastnoromo pisane prošnje je poslati do 25. 9. 1959 na upravo

podjetja.

Tragično nas je zapustil — naš dobrí mož, oče, brat in sin

JOZE LIKOZAR, roj. 2. sept. 1931

Dragega pokojnika smo pospremili na zadnji poti,

v sredo, dne 16. septembra 1959 ob 16. uri na kranjsko

pokopališče. Prisrčno se zahvaljujemo vsem sosedom,

prijateljem, Združenju šoferjev kolektiva Projekt Kranj

ter sorodnikom, vsem darovalcem cvetja in vsem ostan-

kim, ki so dragego pokojnika spremili k zadnjemu po-

čutku in sočustovali z nami ob tej težki izgubi. Dalje

zahvala dr. TOMAZU PUŠENJAKU za lajšanje bolečin

ter skrb. Posebno pa se zahvaljujemo kolektivu »Av-

toprometa« Kranj za vso pomoč, ki so nam jo nudili ter

za ganljive poslovilne besede.

Zahvalo: žena Ivanka, sin Jožko, oče Janez

in bratje Ivan, Lojze, Franci ter

svakinji Zvonka in Cvetka.

Kranj, Trstenik, Babni vrt, Kokrica

parcelo in mojim slabim stanovanjem. Ponudbe oddati na pošto Kranj, poštno ležeče pod »Proleter«.

4490

V nedeljo, 13. septembra sem izgubil pri Mayerju denarnico z dokumenti. Najditelja prosim, naj mi vrne dokumente, denar

pa lahko obdrži kot nagrado 4491

Obveščamo vse kmetovalec, da

bomo v pondeljek, 21. septembra 1959 začeli s čiščenjem in

razkuževanjem žita vsak dan od

6. ure zjutraj nepretrgoma do

KRANJ še vedno BREZ KINA

14. avgusta letos sem v 63. številki »Glasu Gorenjske« objavil beležko »Kranj brez kina«. Podpisal sem jo z običajno kratico — ik. Beležke nisem napisal, da bi kogarkoli osebno žalil, niti da bi kogarkoli zagovarjal. Napisal sem jo preprosto zato, da opozorim na dejstvo, da Kranj z 20.000 prebivalci zaradi adaptacije kino dvorane »Storžič«, nima stalnih kino predstav. Menim, da o tem dejstvu res ni bilo odveč spregovoritve, čeprav, priznam, klub objavi beležke doslej ni bilo ničesar storjenega, da bi se stanje popravilo.

Če sem v zapisku med drugim omenil tudi, da »se nekateri v interesu čiste umetnosti upirajo do voliti predvajanje filmov v Prešernovem gledališču«, sem to napisal samo zato, ker to ustreza resnici. V odgovoru na mojo beležko upravnemu odboru Prešernovega gledališča sicer zanika, da bi »postavil strogo cenzuro« in visoko najemnino, kar naj bi onemogočilo razgovore o uporabi dvorane PG za predvajanje filmov. Toda, kako naj si razlagamo sporočilo upravnega odbora Prešernovega gledališča kinematografskemu podjetju, da Umetniški svet PG predhodno dovoli samo tiste predstave, ki so na zadostnem umetniškem nivoju, drugače kot cenzuro? Clovek ni treba biti pristranski, pa lahko videti, da so taki pogoji v položaju, ko kinematografsko podjetje predvaja vsaj toliko filmov na leto, kolikor jih je uvoženih, povsem nesprejemljivi in nesmiseln. Ob tem naj samo še pripomnim, da v nobenem primeru nisem namerni primerjati amaterske dejavnosti.

Slavko Beznik

Kulturno pismo z Jesenic

ČUFARJEVO GLEDALIŠČE pred novo sezono

USTAVILI SMO SE NA PRAGU NOVE SEZONE KULTURNO PROSVETNEGA DELA. TO JE TUDI VZROK, DA SMO UPRAVNIKU IN UMETNIŠKEMU VODJI ČUFARJEVEGA GLEDALIŠČA NA JESENICAH, BOJANU ČEBULJU ZASTAVILI NEKAJ VPRASANJ V ZVEZI Z NOVO GLEDALIŠKO SEZONO. — V NADALJEVANJU OBJAVLJAMO ODГОVOR.

SPOŠTOVANI TOVARIS UREDNIK, prejel sem Vaše pismo z vprašanjem, ki se nanašajo na delo jeseniškega amaterskega gledališča. Na pragu nove sezone smo in prav rad odgovorili na vprašanja v upanju, da boste z njimi zadovoljni. Vi in bračci, ki jim je pri srcu naše gledališče. — Najprej o repertoarnem načrtu.

Otvirni repertoarni načrt zajema 16 del, od katerih jih bomo uprizorili najmanj 8. Tvorijo ga preizkušena dramska dela, saj za eksperimentiranje nimamo pogovorjev. — Iz slovenske dramatike smo izbrali Remčeve socialno dramo »Magda« in dramatizacijo znanega Tavčarjevega romana »Visoška kronika«. — Drobec koncesije bomo dali občinstvu s Finžgarjevo ljudsko igro »Divji lovec«, razen tega pa smo prihranili še prostor za morebitno slovensko novitet. Srbohrvatsko dramatično zastopa Držiševa komedija »Tripče de Utolče«, iz sestavnih klasičnih pa smo izbrali Schillerjevo tragedijo »Marija Stuart« in Shakespeareovo komedijo »Sen kresne noči«. Ostala dela predstavljajo tujo moderno dramatiko: ameriški komediji »Cez noč rojenec« in »Kukavica«, francoska komedija »Pero« in ruskna komedija »Tuge dete«. — Resna dela pa so Garcia Lorce »Don Bernarde Albe«, Gowd Sauja »Globoko so korenine«, psihološka kriminalna drama »Kliči M za umor«, Lahole »Madeži na soncu« in krstna uprizoritev Kreftove dramatizacije Steinbeckove novele »Ljudje in miši« pod naslovom »Ljudje brez zemlje«. — Najmlajšim obiskovalcem se bomo odložili s pravljico igro »Pepeka«. Morebitne spremembe in dopolnitve repertoarja seveda niso izključene.

Z delom smo pričeli prve dni septembra, čeprav še niso zbrani vsi igralci. — Minulo sezono smo namreč zaključili še v začetku avgusta. Hkrati se tudi pripravljamo na slavnostno akademijo 40. obljetnice jeseniške Svobode, ki bo v začetku oktobra. Akademiju naj bi bila nekaj povestne drugega kot dosedanje stereotipne prireditve tevrti. Razumljivo je torej, da zahlevajo takšne prireditve domala toliko časa kot gledališka premiera.

Otvoritvena premiera bo v prvi polovici oktobra, in sicer tragedija F. Schillerja »Marja Stuart«. Z njo bomo počastili 200-letnico Radovljice dobi delavsko univerzo. V petek popoldne so se v Radovljici zbrali zastopniki raznih organizacij in podjetij in se pogovorili o ustanovitvi Delavske univerze v radovljški občini. Ze lani je bil v Radovljici osnovan Center za izobraževanje odraslih, z namenom, da organizira predavanja in tečaje. Svojo nalogo je Center tudi v precejšnji meri pričel izpoljevati, saj je priredil vrsto predavanj, tečaj za igralce, začetniški tečaj za nemški in angleški jezik ter tečaj za dopolnitve osemletne šolske obveznosti za odrasle. Na vseh tečajih je delovalo preko 80 tečajnikov, kar je dokaz, da vlada zanje veliko zanimanje.

Klub temu pa se je pokazalo,

Kongres jugoslovanskih etnografov na Bledu

Odraz Narodnoosvobodilne borbe V FOLKLORI

Pod pokroviteljstvom Sveti za kulturno in prosveto LR Slovenije se je v ponedeljek, 14. septembra začel v prostorih Kazine na Bledu VI. kongres Zveze zdrženja folkloristov Jugoslavije, na katerem sodeluje okoli 130 delegatov in nekaj tujih gostov iz Nemčije, Češke in Madžarske. — Kongres je otvoril predsednik Zveze folkloristov profesor Miodrag Vasiljević, ki je tudi pozdravil zastopnika Sveta za kulturno in prosveto LRS Mateja Bora in zastopnike nekaterih kulturnih in znanstvenih ustanov ter zavodov. Kongres je trajal tri dni, včerajšnji dan pa je bil določen za letno skupščino Zveze zdrženja folkloristov Jugoslavije in za izlete v Begunje, Vrbo in Kranj. Kongres in skupščina bosta zaključila z delom danes s sejo novega Izvršnega odbora. Delegati kongresa so med blivanjem na Bledu obiskali tudi otok, v torem zvečer pa so priredili večer etnografskega filma.

Prvi dan kongresa je bil posvečen etnografskemu prikazu Gorenjske s posebnim ozirom na Ble in okolico. V 18. referatih smo spoznali najprej naseljevanje Gorenjske (Pavle Blaznik), željarstvo na Gorenjskem (Franjo Baš), ljudsko likovno umetnost na Gorenjskem (Emiljan Cevc), ljudsko kulturo v pozrem srednjem veku, kot nam jo prikazuje znani freska Sv. Nedelje v Crgnrobu (Angelos Baš), zimske in pustne maske (Niko Kuret), pravljice in ljudsko pesništvo (Matičetov in Grafenauer), kratke poskocene pesmi v Sloveniji (Valens Vodušek), oblike plesa »stajriš« na Gorenjskem (Marija Šuštar), folklor v poeziji dr. Franceta Prešerna

(Trifun Djukić) itd. Posebej velja omeniti referat Zmage Kumrove »Življenje ljudske pesmi na Gorenjskem«, v katerem pravi, da je ljudska kultura odraz življenja in se vzoredno z njim tudi spreminja. Prav zato bo potrebno raziskati, koliko in kako vplivajo na narodno pesem na Gorenjskem nekateri pojavi sodobnega življenja, na primer radio. — Zmaga Kumer namreč v svojem referatu na osnovi nekaterih primerov z Gorenjske dokazuje, da narodna pesem kot življenjski pojav ne izumira, menjajo se le nekatere njene oblike.

Ponedeljkovi popoldanski referati so v glavnem obdelovali metodo komparativnega raziskovanja folklora. On njih omenimo le referat nemškega gosta Ericha Seemanja »Nemška ljudska balada in slovenska pripovedna pesem«, v katerem pravi, da je le v ozkem sodelovanju med posameznimi narodi uspešno raziskovanje narodnih pesmi. Ker imajo Nemci v Slovencih skupno mejo, so stoletja v obe smeri prehajali kulturni vplivi, pa tudi pesmi. V precej primerih je mogoče zato še pri sosedu najti pojasnilo za nekatere primerke, ki so sicer zaviti v popolno temo. Nemški znanstvenik dokazuje, da sčasoma pozabili. Mnoge pesmi so od prvotne avtorjeve formulacije prešle skozi široko ljudsko redakcijo in dobile izrazite črte kolektivnega dela. Osnovna nit, ki se vleče skozi vse te pesmi, je borbza za svobodo, v kateri so izklesani liki posameznikov ali kolektiva in formulirane osnovne težnje vodstva revolucije.

Omenimo še referat dr. Petra Vlahovića »Vloga posameznika pri ustvarjanju narodne poezije osvobodilnega boja«, v katerem pravi avtor, da je posameznik — ljudski pesnik dal vsebinsko narodni oziroma ponaredeli pesmi s ciljem, da bodo čimveč ljudi za boj proti okupatorju. Ker je ta ideja pomnila sestavni del splošne ljudske misli, so take pesmi široki sloji ljudi hitro sprejeli, postale so del ljudske književnosti, avtorja pa so sčasoma pozabili. Mnoge pesmi so od prvotne avtorjeve formulacije prešle skozi široko ljudsko redakcijo in dobile izrazite črte kolektivnega dela. Osnovna nit, ki se vleče skozi vse te pesmi, je borbza za svobodo, v kateri so izklesani liki posameznikov ali kolektiva in formulirane osnovne težnje vodstva revolucije.

Z razstave v Kropi

Ljudska kultura na kovaških tleh

V Sindikalnem domu v Kropi bo danes, 18. septembra otvoritev razstave pod naslovom »Ljudska kultura na kovaških tleh«. Razstavo prireja Kovački muzej v Kropi.

Ze bežen pregled razstavljenega gradiva vsiljuje dojem, da so eksponati zbrani zelo smotorno. Semkaj sodijo fotografski posnetki Krope, Kamne gorice in okolice, fotografije posameznikov in skupin, ki so ustvarjali in doživljali dosežke in pomagala materialne in duhovne kulture svojega časa. Razstava poživlja tudi magnetofonski posnetki starejših zapisov, pesmi, iger itd.

Razstava bo odprta vsak dan od 10. do 15. ure in od 16. do 18. ure. Zvočni komentar bo spremljal razstavo ob 10., 13. in 16. uri. V času razstave bodo odprti tudi muzejski objekti. — Obiskovalci razstave iz drugih krajev se bodo lahko posluževali ugodnih avtobusnih zvez.

Ogled razstave priporoča prieditelj zlasti okoliškim šolam, saj bo razstavljen gradivo posredovalo zelo jasen vpogled v zgodovino Krope in okolice.

C. R.

Kulturne novice

• Zveza glasbenih umetnikov ter Zveza komponistov Jugoslavije bo sta skupno s Komisijo za kulturne stike z inozemstvom organizirali v začetku prihodnjega leta vrsto predstav ob 150-letnici velikega poljskega skladatelja Friderika Chopina.

• V petek je odpotovala na Poljsko skupina jugoslovanskih glasbenih delavcev, ki bo sodelovala na festivalu sodobne glasbe — »Varšavskava jesen«, ki bo končan 22. septembra.

• Pred kratkim je v neki londonski kliniki umrla znana filmska umetница Kay Kendall. Igralka je bila starca komaj 32 let in je že dalj časabolela za levkemiijo. Pokojno umetnico bomo v kratkem gledali na našem repertoarju v filmu »Plesalke«.

S »Tugomerjem« je Čufarjevo gledališče lani zaključilo gledališko sezono

DELO NI ZAMRLO niti v poletnih mesecih

V navadi je, da dejavnost naših Svobod in prosvetnih društev preko poletja močno upade. Izjema utegnejo biti nekatere sekcije prosvetnih društev, ki se udeležejo tega ali onega kulturnega dogodka ali občasnega gostovanja doma ali celo v tujini. Vendar je najpogosteje oseka kulturno prosvetnega dela v poletnih mesecih tako občinstva, da jih smemo imenovati mrtvo sezono. — In kaj je zabeležila letos mrtva sezona?

Po nekaterih podatkih okrajnega Sveta Svobod in prosvetnih društev, so bili letosni poletni meseci, zlasti v primerjavi s prejšnjimi leti, na moč živahni. Ker smo na stopih na gostovanjih posameznih prosvetnih društev pred časom že poročali, se bomo po omesti zjogli na delo osrednjih kulturno-prosvetnih organov.

Najpomembnejša ugotovitev usegnejo biti republiški tečajni kulturno-prosvetnih delavcev, ki jih je priredila republiška Zveza Svobod v Kopru v dneh od 25. junija

do 23. avgusta. Da bi okrepili vodstveni kader v naših društvih, se je na posredovanje okrajnega SSPD udeležilo teh tečajnikov iz kranjskega okraja 49 tečajnikov.

Tecaj za društvene predsednike in tajnike je obiskovalo 16 ljudi, tecaj za vodje izobraževalnih oddelkov 11, tecaj za vodje delavskih in ljudskih univerz 1 in za predsednike teh izobraževalnih teles 1. Drugje oblike tečajev, in sicer za člane okrajnih svetov, se je udeležilo 5 ljudi: za dramski svet 3, za izobraževalni in glasbeni svet pa po 1 tečajnik. Razmeroma dobro udeležbo je zabeležil režiserki tečaj. Tečaj za režiserje — začetnike tečajev pa je bil udeležen 6 ljudi, za izkušene režiserje pa 9.

Sprito dosedanjih izkušenj, ki jih ima Zveza SPD s podobnimi tečajmi, je posvetila zlasti študijskemu programu in izboru predsednika tečajev največ skrb. Brez zadrga lahko torej trdimo, da je tečaj zabeležil lepe uspehe. Konč koncev tudi ne bo odveč pripomba, da

je vodstvo tečajev v Kopru povabilo tečajnike iz kranjskega okraja.

Tudi dramski svet okrajnega SSPD je že začel z delom. Doslej je imel dve seji, in sicer 3. in 10. septembra, na katerih so obravnavali program dela. Med drugimi sklepni je bil tudi ta, da bodo v okraju poživili lutkovno dejavnost. Zanimanja in možnosti ne manjka. Ostali program dela Sveti Svobod pa obsegata priprave na občne zbrane prosvetnih društev, vzgojo kadrov, dalje vprašanja, kako zagotoviti v prosvetnem delovanju sodobno vsebino, sodelovanje z delavskimi univerzami in ustanavljanje klubov.

Med trenutno najvažnejša vprašanja na pragu sezone pa sodi temeljita priprava na občne zbrane prosvetnih društev, ki naj bi bili v kranjskem okraju zaključeni do konca oktobra. Le s pravočasno izvedenimi in smotrni občnimi zborni, je moč zagotoviti družbenemu delu plodna tla.

S.

KUDUŽIŠKI POMERKI

Pred Tednom otroka

Skrb za otrokovo delovno vzgojo

Ko bomo letos od 5. do 12. oktobra praznovali Teden otroka, bo glavna skrb na tem, kako pomagati otroku, ki nima urejenega

MODA

Gladko krojen, a eleganten dežni plašč iz balonske svile bo za hladnejše in deževne dni kot nalašč.

Izbukla spalna srajčka in pižama za naše najmlajše

Vsako leto znova

V vseh tistih družinah, kjer imajo pri hiši šolarje, pojema počitniško razpoloženje. Otroci se pogosteje ustavljajo okoli izložbenih oken trgovin, kjer prodajajo šolske potrebščine, starši pa zaskrbljenostjo razmišljajo o svojih denarnicah, ki se bodo občutno izpraznile.

Vsako jesen ugotovimo, da so otroku lanske obleke premajhne in bo treba njegovo garderobo dopolniti z novimi. Izdatki za otroško garderobo pa so lahko takoj veliki, da jih v enem mesecu ne zmremo. Predvsem ne mislimo, da mora imeti prav vse novo. Preglejmo raje naše in moževe obleke, že odslužene, srajce, stara krila itd., in skušajmo iz njih prekrojiti oblačila za otroke.

Cevlje nesimo takoj k čevaljaru, da ne bomo slabe volje, ko jih bo moral otrok obuti za v šolo in bomo videle, da ima izrabljene pete ali podplat. Tudi težje zimske čevlje ali gojzarice naj pregleda čevaljar in popravi, kar je raztrgano.

Pokrpačimo tudi otrokove nogavicne in, če je potrebno, navavimo nove. Te naj ne bodo bele barve, temveč drap ali sive, da ni treba otroku pretirano paziti nanje. Deklicam navavimo kratke pletene hlačke, ki jih oblečemo v hujšem mrazu. Tako nas tudi mraz ne bo presenetil. Tudi toplim volnenim jopicam posvetimo več pozornosti. Ce so rokavi strogani, kumpimo istobarvno volno, lahko pa je tudi nasprotnih barv, le da se lepo ujemajo. Tako si bomo prihranili izdatek za novo jopico, stara pa bo še prav tako lepa in uporabna.

Na plašček bi skoraj pozabil. Tudi tega lahko predelamo iz

družinskega življenja in kako skrbeti za njegovo pravilno vzgojo.

Na letošnji Teden otroka se pripravljajo številne družbene organizacije, na okrajih in občinah pa srujejo posebne pripravljalne odboare.

Posebne komisije bodo ugotavljale razmere, v katerih živijo dru-

žine delavcev, njihove življenske pogoje in tudi položaj otrok. V delavskih kolektivih pripravljajo organizacije številna predavanja o družini z raznih področij, tako iz zdravstva, vzgoje itd. Svet za zdravstvo Slovenije pripravlja razne tečaje, v katerih se bo zdravstveno usposabil laški kader, ki bo skrbel za varstvo otrok v družinskih ustanovah stanovanjskih skupnosti. V šolah bodo otroci v tem tednu pisali naloge, v katerih bodo opisovali, kako doma pomagajo materi pri delu. Namen teh nalog bo razvijanje delovnih navad pri otroku. Za zdrav razvoj otroka je prav gotovo važna delovna vloga tako doma in v šoli, kakor tudi v pionirski, mladiški, taborniški in drugih organizacijah, ki iščejo najrazličnejše oblike vzgoje otrok.

Recepti

VKUHAVANJE

Paprika v olju: 40 paprik, en in pol litra vinskega kisa, 12 dkg sladkorja, 6 dkg soli in eno osminko olja zavremo. Paprike operemo, obrišemo in polagamo v gornjo vrelo mešanico, vendar le toliko naenkrat, da jih z lahko obračamo. Kuhamo jih na obeh straneh tako dolgo, da so mehke (ne razkuhati). Popolnoma ohlapljene paprike tesno nałożimo v kozarce ter jih prelijemo z gornjo ohlapljeno tekočino. Paprike morajo biti popolnoma pokrite s kisom. Kozarce prekrijemo s celofanom in dobro prevezemo. Kakor kumarične, tako moramo tudi paprike večkrat pregledati, če se ni kis osušil. V tem primeru dolijemo prekuhania in ohlapjeni kis.

Vložena pesa: 5 kg zdrave pesce v mrzli vodi dobro operemo, damo v primerno posodo, zalijemo z vodo, izdatno osolimo in pokrito počasi kuhamo do mehkega. Kuhano peso preplakemo z mrzlo vodo in jo olupimo, narežemo na listke, zdevamo v položeno posodo in ohlapeno potresemo s 3 žlicami nastrgačnega hrena. Medtem razredčimo 1 liter vinskega kisa s četrti litri vode, dodamo 6 kock sladkorja, žličko kumrine, nekaj zrn Janeža, po potrebi še solimo in to 5 minut kuhamo. Z ohlapeno tekočino prelijemo peso, jo s prekuhanio leseno kuhalnicu dobro zmešamo in napolnimo z njo čiste, suhe kozarce, tako, da kis za prst visoko pokrijemo pesco. Kozarce nato neprodušno zapremo in shranimo na suhem in hladnem prostoru.

žine delavcev, njihove življenske pogoje in tudi položaj otrok. V delavskih kolektivih pripravljajo organizacije številna predavanja o družini z raznih področij, tako iz zdravstva, vzgoje itd. Svet za zdravstvo Slovenije pripravlja razne tečaje, v katerih se bo zdravstveno usposabil laški kader, ki bo skrbel za varstvo otrok v družinskih ustanovah stanovanjskih skupnosti. V šolah bodo otroci v tem tednu pisali naloge, v katerih bodo opisovali, kako doma pomagajo materi pri delu. Namen teh nalog bo razvijanje delovnih navad pri otroku. Za zdrav razvoj otroka je prav gotovo važna delovna vloga tako doma in v šoli, kakor tudi v pionirski, mladiški, taborniški in drugih organizacijah, ki iščejo najrazličnejše oblike vzgoje otrok.

Otrok že zgodaj spozna užitek, ki ga daje uspešno opravljeno delo in zna ceniti delo svojih staršev in svoje okolice. Tudi v stanovanjskih skupnostih imajo otroci in mladina nešteto priložnosti, da so delujejo pri delu: pazijo na zasajeno cvetje, odstranjujejo kamene in druge odpadke z nasadov, pomagajo pri urejevanju otroških igrišč itd. Tako sodelovanje v stanovanjskih skupnostih hitreje razvija tovaristištvo in nove odnose med ljudmi.

Drobni dejavnosti, kjer se lahko udejstvuje že otrok, je v vsakdanjem življenju nešteto in je le stor odrljih, da ga znajo pritegniti k delu. Seveda je treba pri tem upoštevati otrokovu zmogljivost in ga ne preobremenjevati z delom. Pogosto gremo v skrajnost — na vasi imamo primere, ko so otroci utrujeni od pretežkega dela in se v šoli pravzaprav spočijejo, v mestih pa imamo mnogokrat časa na pretek, ker starši ne vključijo otrok v vsakdanje dela doma. Temu je često vzrok nezaupanje v otrokovo zmogljivost. Tako imenje pa lahko škoduje otrokom in vzgoji.

Na sinje Jadranško morje odhaja tudi z Gorenjske in leta v leto več ljudi. Letos so zabeležili rekordno število, saj je na morju preživel svoje počitnice nad 15.000 Gorenjcov, da ne omenjam tistih, ki so odšli samo na kraje izlete. Danes na Gorenjskem skoro ni več tovarne ali večjega podjetja, ki ne bi imelo urejenega počitniškega doma vzdolž morske obale. Za letovanje so poskrbele tudi številne organizacije, kot so ZB, Društvo prijateljev mladih, taborniška organizacija, gasilci, Rdeči križ, šole itd.

Letos smo obiskali vse počitniške domove kjer so bili Gorenjci na letovanju. Povsod je vladalo veselo razpoloženje in tiko zado-

voljstvo, čeprav so nekatera podjetja šele lani ali letos pricela urejati domove in je razumljivo, da niše vse najbolje urejeno.

Pomudili smo se pri naših najmlajših v okolici Pule. Lahko bi zapisali Pula — drugi dom Gorenjcov, predvsem mladih. Letos je bilo v Fažani, na otoku Stenjak, na polotoku Verudici pri Puli okoli 2000 Gorenjcov, največ mlin-

čine.

V Verudici je OOZB Kranj pred tremineti leti prvikrat pripravil letovanje otrok padlih borcev. Taborišče je letos sprejelo v treh izmenah 400 otrok padlih borcev in družin - članov ZB z Gorenjske.

V vseh treh izmenah je vladalo pravo zadovoljstvo. Celotna oskrba

je za člana veljala le 250 din na

stili morje zagoreli in zdravi. Čedan. Polotok je velika vojaška trdnjava, ki je odigrala pomembno vlogo v minulih vojnah, zato je za mladino kraj še posebno privlačen. Verudico so letos večkrat

zavzeli, da zeleni, robovi, steberček in streha rdeči; streha bi lahko dobila za okras še bele pike in

na spodnjem robu belo črto.

Z obiska pri naših najmlajših

Nepozabni vtisi s sončne plaže

Na sinje Jadranško morje odhaja tudi z Gorenjske in leta v leto več ljudi. Letos so zabeležili rekordno število, saj je na morju preživel svoje počitnice nad 15.000 Gorenjcov, da ne omenjam tistih, ki so odšli samo na kraje izlete. Danes na Gorenjskem skoro ni več tovarne ali večjega podjetja, ki ne bi imelo urejenega počitniškega doma vzdolž morske obale. Za letovanje so poskrbele tudi številne organizacije, kot so ZB, Društvo prijateljev mladih, taborniška organizacija, gasilci, Rdeči križ, šole itd.

Letos smo obiskali vse počitniške domove kjer so bili Gorenjci na letovanju. Povsod je vladalo veselo razpoloženje in tiko zado-

voljstvo, če se ne bi poznala in vedela, kaj zmoreva. Še sedaj delava, ko naj močno tlaci naduha.

Seveda, počasi, a delava, ker veda, da bi brez dela kmalu ne vozila več. Tako pa bova končala, da še sama ne bova vedela, kdaj. Morda naj bo pobralo kar na poti. Pa kaj bi?

»Vidiš, mi je dejal, ti si

mlad, zdrav in vesel, dom imaš in starše. Midva pa imaš samo drug drugega. Menda me razumeš. No, ne bom ti

več o tem pravil.

Obrnil se je k Sivcu in ga

ljubeče potrepljal: »Bova se

malo stopila«. »Bova, je rekel,

kakor da bi odgovoril za

Sivca.

Še dolgo sem gledal za njima in premišjal, kako naj bi rekel: »Človek in konj, ali pa

bi bilo bolje reči samo: Človek in človek. Še danes ne

vem, po čem naj ločim obo

starca. Človek je močnejši, če

ni sam.«

Otmar Novak

obiskali tudi predstavniki OÖ ZB Kranj in predstavniki ObOZB.

Z Fažani so letos taborili taborniki iz Žirov, Zeleznikov, Radovljice, Bohinja, Škofje Loke in Kranje, nadalje mladinci in pionirji gorenjskih gasilskih društev, športniki iz Radovljice, mladi zadržniki iz Voklega in Primskovega in številna šolska mladina.

Vsak taborniški je imel svoj določen prostor, svojo kuhinjo in svoje šotorje, le plaže za kopanje je bila skupna. Vse povsod vzdolj red in disciplina. Delali so izlete v različne kraje, se učili plavanja in drugih športnih panog. Mnogi so napravili tudi taborniške izlete, se naučili voziti moped itd.

Sonce, voda, zrak, novo življenje — vse to je otroki v nekaj dneh popolnoma spremeno. V treh tednih so mnogi pridobili na teži tudi do 3 kg, vsi pa so zapu-

MЛАДА РАСТ

OLJE

Grška narodna

T. Požar

Naša račka

Po dvorišču
ga-ga-ga,
račka hodi
sem in tja.

Ali danes
račka naša
nekam čudno
se obnaša —
Kliče, kliče:
ga-ga-ga-
in razлага:
ga-ga-ga.
Da je znesla
jajčka tri,
račke nam
iz njih zvali.

Krmilna hišica za ptice

Od neštetih možnosti, kako na rediti krmilno hišico za stradajoče ptice pozimi, navajamo eno samo. Preskrbimo si deščico do velikosti 24 krat 26 cm. Okoli in okoli roba pribijmo dva cm debele letve, ki naj bodo za spoznanje višje, kakor je deščica debela. Tačko nameč nastane rob, ki (glej sliko 1) brani vetru, da bi zrneje iz drobnice spihali na tla. Na sredino deščice pritrdi v vijakom od spodaj navzgor kakih 25 cm visokih v 2,5 cm debel steberček, ki bo na njem pritrjena streha. V ta namen ga na vrhu pravokotno ošilj (slika 2). Za streho pošči dve tenki deščiči, ena naj meri 22 cm, druga pa 20 cm. Obe deščici pritrdi pravokotno druga na drugo. Zadošča, če ju zbijes z želbij (glej sliko 3). Steberček naj pride točno v sredino strehe. Streho pritrdi nanj z dve vijakoma. Na rob tal pribij še 24 cm dolgo, paličico, da bodo namno ptice sedale, preden se spravijo pod streho k južini.

Hišico namesti tako, da mačka ne pride blizu. Če jo postaviš na

prostem, jo pritrdi na vrhu ne predebeloga kola, ki nanj mačka ne bo mogla plezati. Čedna bi bila hišica, če bi z oljnatimi barvami popleskal, re

cimo: tla zelena, robovi, steberček in streha rdeči; streha bi lahko dobila za okras še bele pike in

na spodnjem robu belo črto.

Z obiskom naših najmlajših

DVA STARCA

Na gozdnih poti sem srečal dva starca. Prvi je bil vprežen v voz, drugi pa je stopal poleg njega in držal v roki bic, ves od časa zdelan.

Prvi je bil konj, drugi je bil človek, a oba sta bila starca. Eden je moral biti star tri deset, morda tudi več, kar je za konja visoka starost, drugi pa jih je nosil že čez sedem deset.

Bil je jesenski dan. Nebo so prevlekle težki, sivi oblaki, ki so grozili, da se vsak čas utrgejo na ljudi. Zadnja jesenska vročina je delala dan zatoblo soperaven.

Skoraj sram me je bilo, ko sem ju zagledal, oba stara in zdelana. Sam pa sem lahko lakotno koračil proti domu. Pozdravil sem ju s kreplem dober dan, potrepljal Sivca po nabrekli koži na vratu in

povprašal voznika po delu.

Stara, žilava roka je otrla s čela umazano znojnjo srago.

Tenke, ožgane ustnice so se nagubale, ko je povedal z utrujenim glasom, kako malo važno je njegovo delo in da ga pač mora nek

BLEJCI
BREZ NOGOMETNA

Trditev, da imajo Blejci eno najlepših nogometnih igrišč, vsekakor ni pretirana, toda — Blejci so klub te mu brez nogometa.

Za športni objekt, kakšen je na Bledu, je bilo prav gotovo potrebnih precej sredstev; tudi stroški za vzdrževanje niso majhni. Vprašamo pa se, mar med mladino na Bledu ni zanimanja za nogomet? Prav go tovo je. Kaže le, da med Blejci ni ljudi, ki bi skrbeli za to, da bi se mladina lahko razvedrla tudi ob nogometni igri. Še lani je enajstoricu z Bledom tekmovala v Gorenjski nogometni podzvezi, letos pa je ni v konkurenči za naslov Gorenjskega prvaka. Nenavaden pojav za današnji družbeni razvoj, saj smo upravičeno pričakovali, da bo v novi tekmovalni sezoni Bled zastopan pri pionirjih, mladincih in članikih. Ker ni tako, vse kaže, da je bilo že dosegano delo nogometnega kluba slab. Želite bi bilo, da nogometno igrišče na Bledu ne bo ostalo tudi v prihodnosti neizkorisčeno in da bo nogomet spet zaživel. Ce imajo nogomet lahko v Bohinju, Naklem ali Šenčurju, bi ga prav go tovo lahko imeli tudi na Bledu. Pogozji za to so, treba jih je le izkoristiti.

B. F.

Jesenški kegljači na poti uspehov

Ko smo minulo soboto popoldne »pristali« na jeseniškem športnem igrišču, je bilo tam malo športnikov. Na košarkarskem igrišču so se podili otroci. Tudi to je neke vrste šport in koristno za otroke, bolje kot da bi se podili po cestah. Za mrežami so tenisci zbijali svoje žogice, a s kegljiča je odmeval ropot kegljev...

Tu je bilo že najbolj živahn. 1. septembra se je namreč začelo klubsko prvenstvo posameznikov za leto 1959. Prijavljenih je okoli 50 članov. Na tabeli smo opazili nekaj pomembnih rezultatov. Bili smo pisani z rdečim svinčnikom Franc Crv, ki je že odvrgel trikrat po sto lučajev, metal bo še enkrat, je vsakokrat dosegel dober rezultat (426, 423, 412). Dosej ima najboljšo številko Jože Šlibar, ki je v prvem metu podrl 442 kegljev, potem 457 in 434. Danes je Šlibar metal samo za trening, ker je v nedeljo 13. septembra odpotoval v Maribor na izbirno tekmovalanje za svetovno prvenstvo.

Da se povremo h klubskemu prvenstvu. Dobre rezultate so dosegli še Vujatovič (440), Spec (432), Kelih (434) itd. Jasno je, da je to šele začetek, v katerem meče vsak stikrkar po sto lučajev. Tisti, ki

podre določeno število kegljev igra naprej itd.

Na kegljišču smo našli tudi predsednika kluba. V kratkem razgovoru nam je povedal, da so se vrste jeseniških kegljačev letos dobro okreple in da dosegajo lepe uspehe. Med drugim so letos osvojili devet pokalov. Postali so republiški praviki, na državnem prvenstvu so bili drugi, mladinci pa prvi. Pokazal je že tovarša Šlibarja: »On se pripravlja za izbirno tekmovalanje za sestavo naše reprezentance za svetovno prvenstvo. Le-to bo od 22. do 29. septembra v Bautzenu v Vzhodni Nemčiji. Na izbirnem tekmovaljanju v Mariboru sodeluje 8 slovenskih kegljačev, med njimi tudi jeseniški Šlibar, osteli pa so Grom, Starc, Martelanc, Stržaj, Kobal, Golomil in Marinček. Skupno je na treningu 12 tekmovalcev, od katerih pojde na svetovno prvenstvo 7 članov in članic.«

Nato je tovarš predsednik povedal, da je bilo letos keglješevse leto bolj ali manj zasedeno. Cez poletje so organizirali nagradno tekmovalanje, ki je privabilo okoli 100 tekmovalcev. Prvo nagrado je pobral Ciril Korošec, ki zaseda vrh liste jeseniških kegljačev. Za jesenske in zimske mesece pripravljajo spet medobratna

tekmovalja sindikalnih organizacij, za katera je dovolj zanimanja. Hkrati je dejal, da se moštvo pripravlja za gostovanje in inozemstvu in za blížnje republiško prvenstvo. Zadnji rezultati so zelo dobrni. Na treningu je osem kegljačev, ki so metali po 200 lučajev, doseglo povprečno po 852 podprtih kegljev.

Pridobili so tudi precej novih članov, zlašči iz vrst mlajših delavcev. Radi pa obiskujejo kegljišče tudi hokejisti in drugi športniki, ki jim kegljanje koristi za bližnjo sezono.

-k

Moštvo kegljačev z Jesenic bo tekme za majvišja mesta

Vedno več mladine v Planinskem društvu

V zadnji številki našega lista smo zapisali, kakšne uspehe sodošigli gorenjski taborniki. Točkat poglejmo, kaj delajo naši planinci — čuvajti naših gora. S tem v zvezi nam je predsednik gospodarske komisije pri Planinskem društvu Kranj, tovarš Likar odgovoril na nekaj vprašanj:

»Kakšno je trenutno stanje pri Planinskem društvu, koliko ima članov in kje se udejstvuje?«

»V kranjskem planinskem društvu je včlanjeno okoli 2000 planincev. Vsi delajo v posameznih odsekih, in tako imamo: mladinski odsek, ki združuje največ mladine in je najštevilnejši, gorsko reševalni odsek, alpinistični odsek, ki je sicer malošteviljen, je pa zelo aktiven. Pri društvu samostojno dela tudi gospodarska komisija.«

»Kaj ste dosegli v družbeni dejavnosti?«

»Vsako leto imamo predavanja za mladino, ki so spremljana s filmi in diapozitivi. Vsak odsek posebej razvija svojo dejavnost. Našo društvo koristi družbi s tem, da mladino odvaja od slabih navad in jo pelje v naravo in gore. Samo v letošnjem letu smo peljali na izlete v znane partizanske kraje iz NOB nad 1000 šolske mladine.«

»Katero planinske postojanke že imate in katere ste letos odprili?«

Dober start novincev

pa je v zadnjih minutah igre premagal trboveljskega Rudera.

Tehnični rezultati I. kola:

Kovinar : Koper 28:25 (16:14)
Slovan : Ajdovščina 21:16 (11:6)

Otdred : Mladost 33:14 (16:10)

Branik : Rudar 16:14 (9:8)

Krim : Svoboda 19:19 (10:10)

Po prvem kolu letošnjega republiškega prvenstva vodi zaradi boljšega količnika v danih in premagal tevovljški Ruder.

Tehnični rezultati II. kola:

Kovinar : Koper 28:25 (16:14)

Slovan : Ajdovščina 21:16 (11:6)

Otdred : Mladost 33:14 (16:10)

Branik : Rudar 16:14 (9:8)

Krim : Svoboda 19:19 (10:10)

Po drugem kolu vodi Mladost.

Na koncu prvenstva je načrtovan

turnir v Tržiču, ki bo v nedeljo ob 11. uru v Kopru.

D. R.

Moštvo kegljačev z Jesenic bo tekme za majvišja mesta

lovali s svojo brigado in ravno takoj na Jamniku.«

S polno paro se sedaj pripravljamo na proslavo v Završnici, ki bo 26. in 27. septembra.«

»Menite, da imate možnosti za povečanje članstva in sploh vaše dejavnosti?«

»Zadali smo si nalog, da vključimo v naše vrste predvsem šolsko mladino. Zato imamo po vseh srednjih šolah mladinske planinske odseke, preko katerih je šolska mladina povezana z društvom. Upam, da nam bo uspelo vključiti v naše društvo čimveč šolske in delavske mladine.«

Premoč domaćinov

Partizan : Jesenice 3:1
Mladost : Bohinj 10:1

Po drugem kolu vodi na tabeli Mladost s 3 točkami (12:3), pred Partizanom 3 (5:3), Planiku 2 (4:0), Jesenicom 2 (7:4), Naklom 2 (6:5), Tržičem 2 (13:9), Svobodo 2 (3:7) ter Prešernom, Bohinjem in Triglavom II, brez točke.

I. V.

Gorenjski streliči v Celju

Minulo nedeljo sta se v Celju v prijateljskem srečanju v počasnosti 40-letnici KPJ in letosnjega streličnega tedna pomerili strelični reprezentanci Gorenjske in Celja. Vrstni red je naslednji: vojaška puška 300 m: Celje 840, Kranj 783 krogov. Kot posamezniki so bili najuspešnejši: Jože Stražbar 235, Polde Tržan 228 (oba Celje), Lado Brejc (Tržič) 209 krogov od 300 možnih itd.

Vojna piščala: Celje 834, Kranj 791 krogov. Kot posamezniki so bili najuspešnejši: Franc Peterlin iz Kranja, ki je dosegel izredno visok rezultat 245 krogov od 300 možnih, sledi mu Mirko Mejavšek z 227 in Polde Tržan z 205 krogov, oba iz Celja itd.

-an

Turnir kandidatov Med potezami

Benkó, brez državljanstva, ki se je rodil v Franciji, šah naučil igrati v Madžarski, velemojster pa je postal v ZDA, je v petek odlično zaigral proti Smislovu. Nekdanjega svetovnega prvaka je pripeljal na šahovnici v takšne težave, da je sovjetski velemojster iskal rešitev s ponudbo remija. Benkó je bil

prisiljen zaradi hude časovne stike sprejeti remi.

Takov po podpisanih formulirjih sta velemojstra v posebni sobi precej časa analizirala partijo. Pomagali so jima tudi številni drugi šahovski mojstri ter nekateri novinarji. Analiza je pokazala, da je imel Benkó ob premirju tako neverno pozicijo, da za Smislova ni bilo več rešitve. Toda tokrat je Benkója spremila smola — kajti zmanjkal mu je časa za popolno uspeh.

»Malemu« Bobbyju je uspelo v IV. kolu proti Gligoriču revanzirati se za vse doseganje poraze. K popolnemu uspehu mu je seveda precej pomagal sam jugoslovanski velemojster. »Gliga« je moral zgraditi tega v hudi časovni stiski in izgubljeni poziciji, poražen, sedi mlademu Amerikancu v roko.

Tudi ta dva velemojstra sta precej časa analizirala svojo partijo. Gligorič je v analizi pokazal varianto, ki bi verjetno lahko zagotovila vsaj pol točke — seveda brez napake, ki jo je naredil med partijo in v več časa. Sestajalni Bobby je med analiziranjem stalno ponavljal »Gligoričev kralj je odpri. Stojim bolje.« Kljub temu pa je vprašanje, če bi boljša pozicija res zadostovala za zmago.

Sahovski turnir kandidatov na Bledu te dni spremljajo po vsem svetu. Obveščanje, v rezultatih in zanimivostih med potezami, posreduje širok po svetu 52 novinarjev,

PALE BENKO
Največji nasprotnik — ura

ROMAN
II. del
63

VIGENČ

Mimi
Molenšek
Konič

Malo kasneje je prišel v vigenc Dominik, ki je ujel poslednji otrokov krik. Nikogar več ni našel, toda ko je opazil razmetano tleče oglje in steno, ki so jo obilovali modrikasti zublji, na tleh pa zlekrajeno deško postavo, je vedel, da so hoteli zažgati vigenc. Pograbil je škaf vode, pripravljene za kaljenje, in pogasił ogenj. Šele potem je uprasnil vžigalico in posvetil ležečemu dečku v obraz. Fantov obraz je bil ves zalit s krvjo, na temenu mu je zvezala rana. Prepoznał ga je in zdrknil na kolena zraven njega.

»Tonček...« Tuje, hripcavo se je iztrgal iz Dominikovega grla ime, ki ga še nikoli ni izgovoril.

Vžigalica je ugasnila. Dominik je v temi zajet vode in jo pljusknil po nezavestnem. Prgišče je prgišče mu je zmetal v obraz, toda fant se ni zganil. Dominika je obšel smrtni strah, tresel ga je in klical:

»Tonček! Jaz sem tu, tvoj oče! Zbudi se!«

Fantič se je za trenutek zdramil iz nezavesti in kakor v polsnu zamrmral:

»Oče... Zažgati so hoteli vigenc. Oče, nesi me domov...«

»Domov, da, domov,« je olajšano rekel Dominik. — Gruša ga je stisnila, bal se je, da bo zajokal. Vzdignil je težko telo nezavestnega, ki je zdaj neprestano blodil o požigalcih in žerjavici in ga odnesel ven. Pri svitu

dvorščne svetilke je opazil, da so fantove roke vse opečene.

Branil jim je, razmetaval je žerjavico, je vedel. Zato so ga po glavi. Jezno se je obrnil proti Spodnjemu koncu. Tudi zažgati so mi hoteli! Meni so hoteli zažgati! Čakaj, Hetori, jaz te bom izplačala!

Počasi je šel s fantom v naročju čez dvorišče. Potem se mu je utrnila druga misel, še bolj boleča od prve.

Vigenci! Poslednjo kapljivo krvi mi hočejo izpit! Vse to je zaradi vigencev. In ta otrok jih je branil, ker je moj... sin...

Sovražno se je ozril v črno odprtino viganca. Zazdel se mu je strašen, pošasten. Potem je pospešil korak in s fantom v naročju stopil v svojo hišo.

XIV.

Gasperinov Pavle se je ženil.

V hiši je zavdal tisti nemir, ki je značilen za vse velike, pomembne dogodke v družinah. Ana je oživila, kakor bi otresla dve desetletji s pleč. Najela je tabeharice, priganjala dekli, sama je vstajala še pred zoro in ves dan neutralno tekala po hiši in dvorišču. Zvečer je stokala zaradi razbolelih gležnjev in si jih drgnila z belko, toda celo v njenem tarnjanju je bila neprkrita radost, ki so je vsi opazili. Dominik je stal ob strani in zdaj je bila ona tista, ki je prijela vajeti v roke. Poklicala je zidarje, da so prebelili hišo. Ni ji bila všeč mrtvaška bela barva, kakor je dal Dominik prebeliti takrat, ko je prekril streho, izbrala si je rumenkasto. — Tako bo hiša videti bolj topla in domača in razen tega je bila

od nekdaj pobljena bledorumeno, je trdila. Dominik ji ni ugovarjal, komaj da je mimogrede pogodrnjal zaradi prevelikih stroškov, ki si jih nakopava. Ta svatba vendar ne bo nič posebnega, je reklo, saj ne sprejemajo neveste iz bogate hiše, temveč samo domačo rejenko. Toda Ana je kratko odvrnila, da on ničesar ne razume in je dan za dnem brskala v zgornji hiši po železni blagajni in jemala ven denar, kakor si ga dotedaj ni upala nikoli — Dominik je na vse to molčal.

Delo se je nekoliko pretrgalo, ko je umrl star Špan

TOMBOLA

Tistega dne popoldne sem kupil 20 tablic za kranjsko tombolo. Se pa že splača odštevi dva »jurčka« za Fičota — labko pa zadenem oba, ali pa vsaj enega in še enega Mopeda po vrhu, sem si mislil, saj me sreča že nikoli ni pustila na cedilu. (No, razen takrat, ko sem vzel Katro! Am-pak, to vam povem samo na uho! Sicer pa, če se prav spominjam, smo se nekoč v Šoli učili, da izjemne potrjujejo pravilo!)

Prepričan, da imam avto že v garaži, smo ga v soboto zvezč s prijatelji. »Pri treh jurčkih« se malo srnili — potem pa je prišla tako težko pričakovana nedelja.

Številka 17 ... številka 85 ... številka 3 ... številka ...

Tombola!

Na oder sem prisopihal brez suknjiča in s strgano strajo, tako sem se moral previrati! Komisija je pregledala mojo tablico in ...

... zadel sem ga — Fiat 600! Fortuna me torej tudi tokrat ni razočarala ...

Na drugega nisem več čakal — in tudi ne na Moped. Veste, sem sila velikodušen in prvočim tudi drugim, nekaj veselja!

Potem pa so se začeli križi in težave.

Fičo ni imel stanovanja, jaz pa ne šoferskega izpita!

Moral sem se »zapušati«. Najel sem posojilo in si omislil lepo, svetlo, sila moderno garažo, tako, kot se spodobi za našega ljubljenčka.

Teže pa je bilo s šoferskim izpitom. Moja stara butica mi je povsem odpovedala. Včasih v Šoli res nisem bil odličnik, pa sem se le nekako pretokel — s popravnimi izpiti in s podobnimi koristnimi pripomočki. Zdaj pa si kar nisem mogel zapomniti, kateri znak pomeni: »Voz previdno« in kateri: »Ustavljanje prepovedano!« Po cele noči sva s Katro sedela v kuhinji — ona me je spraševala, jaz sem pa odgovarjal. Končno me je, po dveh mesecih trdega dela, prepričala, da vse znam.

O tem pa ni bila prepričana komisija. Trikrat sem »čiknil«, četrteč — šele potem, ko sem ugostil, da imam pri tistih ljudeh, katerih beseda pri

Podmorski raziskovalci v svetu tišine

V Jugoslovanski mornarici je nekaj naših fantov, ki služijo vojaški rok in so v posebnih oddelkih, katerih glavna naloga je podmorsko raziskovanje

To so ljudje - žabe

Motorni čoln pušča za sabo milije, hiti preko nemirnih valov skozi temno noč do odrejenega prostora. Na njem so veseli fantje v oblekah in izgledajo kot Marsovci. To so podvodni raziskovalci, ljudje — žabe, kot jih v vojski navadno imenujejo. Prva akcijo so izvršili 19. septembra 1941. leta. Zgodilo se je v gibraltarski luki, ko se je britanska vojna ladja zaradi okvare nagnila in ko se je italijanski podvodni diverzant vrnil v bazo z obvestilom, da so uspešno izvršili nalogo.

V drugi svetovni vojni so prenehali delati šele takrat, ko so bile podvodne zaprke popolnoma odstranjene in zavezniška armada utrjena na obali. V času bitke na Pacifiku so se pod vodo odigravale ogorčene borbe. Ameriški in japonski podvodni diverzanti so se borili na življencev in smrt v neprodirni tišini morskih globin.

Ti fantje iz Aleksince, Skoplja, Zagreba in Beograda imajo radi svoj poklic. Zanj so se pravstovljeno odločili. Predvsem se od ljudi — žab — zahteva odlična fizična kondicija, biti morajo požrtvovani, ne smejo poznamo strahu pred nevarnostmi in morajo biti večji plavanja pod vodo.

Dolgo se morajo pripravljati in šolati, da se nauče upravljati z

NA DANSKEM — NAJDALJSI MOST NA SVETU

Na Danskem bodo zgradili najdaljši most na svetu. Njegova dolžina bo znašala 22 km. Komisija je vladu priporočila, naj sprejme projekt cestnega in železnegra mostu z nadstropjem, ki bi povezoval danski centralni otok Fionen z otokom Zeland in prestolnico. Železnice in avtomobili bodo imeli tako odprtjo pot iz Kopenhagena v vse dele države. Sedaj je potrebno samo še to, da vlada odobri ta načrt in da izda za gradnjo mostu potrebna sredstva, to je dva milijona danskih kron.

Most bo ponekod dosegel višino 67 metrov, tako da bodo pod njim lahko plule tudi največje ladje. Vsako uro bo lahko šlo čez most 2.500 vozil. Menijo, da bo most dozidan do leta 1975.

aparati in obvladati tehniko plananja, ki jim omogoča, da dihajo pod vodo in pridejo do želenega cilja. Trenutko, ko se privede pod njihovimi očmi prične veličastni »svet tišine«, ne bodo pozabili, dokler bodo živi. V podvodnih globinah rušijo zaprake, postavljajo eksplozive pod različne objekte in celo vrsto drugih važnih nalog.

Eksploziv v posebni mreži vleče za seboj. Pod vodo se spopadajo.

To niso ljudje z drugega planeta, temveč skupina podmorskih raziskovalcev naše vojne mornarice. Po raziskovanju, ko so zopet v zbrali, bodo analizirali opravljeno akcijo in ocenili, kako je uspela. Bilo je naporno, ker morje ni vedno mirno, niti niso dani vedno najboljši pogoji. Razen tega je treba skrbno paziti na opremo in aparate, ki jim omogočajo, da lahko tudi po nekaj ur prežive v družbi podmorskih prebivalcev v morskih globinah.

Ljudi — žabe — čakajo iz dneva in nove akcije, nova presečenja, in ne utegnejo mnogo razmišljati o tem, kar so preživel. Zato pustijo svoje doživljaje globoko v podzavesti, da se lahko mirno pripravijo na nove naloge.

Za ljudi — žabe — je jutri vedno bližje kot včeraj...

Izolacija s pomočjo „kamnite volne“

Eden od najvažnejših razstavnih predmetov na škotski industrijski razstavi, ki so jo odprli 3. septembra, je vsekakor material za izolacijo, napravljen iz dolomitskega kamna. Ta kamen, ki ga lomi v Argyllu na Škotskem, pomešajo z glino, nato pa ga topijo v visokih pečeh. Za sušenje in segrevanje potrebuje pet tednov. Dobljeni proizvod, ki nosi trgovsko ime »Rak-sil«, uporablja za izolacijo v dveh atomskih elektrarnah na Škotskem — za reaktor v Daunreay in za menjalce toplotne v Hunterstonu. Trdijo, da je veliko povpraševanje po tem materialu v gradbeni industriji in ladjedelnih, kakor tudi pri izdelovanju

raznega potrošniškega blaga, kot so električni štedilniki in hladilniki. Ta izolacijski material izdelujejo v 20 različnih oblikah.

KLJUČI VSEH DOB IN DEZEL

Prebivalci Münchena Heinrich Pankofcer je komaj pred petimi leti pričel zbirati raznovrstne ključe in si je v razmeroma kratkem času nabavil bogatim v originalno zbirko. Ima ključe raznovrstnih oblik še iz časa pred našim štetjem, nadalje ključe, dolge tudi po trideset centimetrov, ključe kot lepolne okraske, predelane iz prstanov itd. Na slike vidite zbiratelja, kajko ponosno stoji pred delom svojega bogastva, ki ga občudujejo številni obiskovalci.

Oblike - iz aluminija

Nekemu fiziku iz Manchesterja je uspelo po številnih poizkusih dobiti tenak in prožen material, izdelan iz aluminija, ki so ga uporabili za izdelavo ženskega in moškega oblačila. Fizik Howard Rhee je javnost seznanil s svojim izumom na letni skupščini Britanskega združenja za napredek znanosti.

To je material s kovinskimi sijajem, podoben svilu, ki bi, uporabljen za oblike, poziml varoval pred mrazom, poleti pa pred vročino. Ta svetli kovinski material bo zelo

Profesor Demihov o transplantaciji organov

Profesor Vladimir Demihov, sovjetski biolog, ki je znan po tem, da je uspešno presadil drugo glavo na trup nekega psa, je pred nekaj dnevi govoril v Moskvi o držnih poizkusih, ki jih je napravil na živalih. Profesورa Demihova sta obiskala glavni urednik mednarodnega medicinskega časopisa »Excerpta medica« dr. Van Tongeren in urednik sovjetskih prilog k temu časopisu dr. Hajzing.

S problemi presajanja in dodačanja raznih organov je profesor Demihov ustvaril metodo poizkusa presejanja. V več primerih so psi, na katerih je napravil poizkusno presaditev srca in ali pljuč, kot tudi pes, ki mu je dodal drugo

ZADNJA SLIKA JEANA BEHRA

To je poslednja slika nesrečnega francoskega avtomobilskega dirkača. Petdeset minut kasneje je bil že mrtev. Njegov psiček je bil pred startom usodne dirke skočil na avtomobil svojega gospodarja, kot bi vedel, da se mora še enkrat posloviti od njega.

Charles Laughton v vlogi kralja

Slavni ameriški karakterni igralec Charles Laughton, znan iz filmov »Noteramski zvonar«, »Henry VIII.«, »Upor na Bauntiju« itd. je s tolmačenjem vlogе kralja Leara v Stradfordu izval v britanski umetniški javnosti ostro polemik.

Tako, ko je padla zavesa, so bila mnenja deljena. Del občinstva je po zaključku predstave navdušeno pozdravil Laughtona, medtem ko je drugi del strašno negoval. Kritiki pa so si edini, da je Laughton iz kralja Leara napravil nekaj novogega in neobičajnega.

»Pred seboj nismo videli nemognega starca — piše kritik »Daily Mirror«: »Veliki triumf Charlesa Laughtona.« Drugi časopis zoper piše: »Laughton ni ustvaril velike vloge.« Tretji: »Laughtonovega Leara smo željno pričakovali in se nismo prevarili. To je bila velika interpretacija.« Eden od časopisov pa je napisal: »Pravilno, da je bil Laughton izvzidan.«

Se nekaj nasprotnih mišljenj: »Daily Mirror«: »Veliki triumf Charlesa Laughtona.« Drugi časopis zoper piše: »Laughton ni ustvaril velike vloge.« Tretji: »Laughtonovega Leara smo željno pričakovali in se nismo prevarili. To je bila velika interpretacija.« Eden od časopisov pa je napisal: »Pravilno, da je bil Laughton izvzidan.«

»Del mojega prihodnjega dela — je izjavil profesor Demihov — je dovršenost tehnike presajevanja drugega srca in drugih pljuč v organizmu. Prepričan sem, da bodo v medicini prihodnosti kirurgi ozivljali srce in pljuča, vzeta umrlim osebam in jih presajali bolnikom, ki jim je treba povečati delovanje srca in pljuč. Presajevanje organov bo organizmu pomagalo, da se bori proti boleznim. Mogoče bo kasneje zamenjati obolelo srce in pljuč z zdravimi ali ustvariti pogoje za delovanje dveh srce v enem prsnem košu. O mnogih stvari na kliniki danes le govorimo, na živalih pa smo že pričeli s takimi poizkuski.«

MINIATURNA TELEVIZIJSKA KAMERA
Kot sporoča Institut za tehnična raziskovanja japonske radio-televizije, so japonski strokovnjaki skonstruirali najmanjšo kamero za televizijo v barvi. Njene dimenzije znašajo samo 880 milimetrov, 500 milimetrov in 460 milimetrov. Cena te najmanjšo televizijsko kamero je manjša od cene uvoženih ameriških televizijskih kamer. Japonski proizvajalci bodo še letos prideli z izdelovanjem teh kamer na komercialni osnovi.

NADVOČNA POTNIŠKA LETALA V LETU 1965
Potniška letala bodo že v prihodnjih desetih letih lahko opravila pot od New Yorka do Londona v dveh urah. V Vzhodni Nemčiji bodo drama prenesli v afilm. Glavno vlogo bo igrala Brechtova vdova Helene Weigel.

MATI KORAJŽA NA FILMSKEM PLATNU
»Mati Korajža«, imajo nekatere za najboljšo drama Berta Brechta in so jo v zadnjih nekaj letih igrali na vseh velikih evropskih održih. V Vzhodni Nemčiji bodo drama prenesli v afilm. Glavno vlogo bo igrala Brechtova vdova Helene Weigel.

IZMENJAVA FILMOV MED ZDA IN SSSR

Sovjetski in ameriški tisk sta v teh dneh obvestila svoje bralce o ameriško-sovjetski izmenji filmov. S programom, prikazanim v okviru te kulturne izmenje, bodo pričeli 10. novembra, in sicer z dvema svečanima premierama. V Moskvi bodo predvajali film »Marta«, v Washingtonu pa »Zverji let«, filma, ki sta že davno oblačili svet, a sta zaradi dolgotrajne hladne vojne z veliko zakasnitvijo prišla v glavnem mestu ZDA in Sovjetske zvezde.

Prebivalci Moskve si bodo v tem mesecu lahko ogledali tudi dokumentarne filme o Združenih državah Amerike. V desetih moskovskih kino dvoranah so začeli prikazovati filmske žurnale, dokumentarne in popularno-znanstvene filme, med katerimi so tudi filmske reporataže o sovjetski razstavi v New Yorku, o obisku Mikojana in Kozlova v Ameriki in o Nixonovem obisku v Sovjetski zvezdi.

AVSTRALSKI ZNANSTVENIKI SO NAPOVEDALI BOJ KENGURUJEM

Avstralski znanstveniki so se znašli pred težko nalogo: kako zmanjšati število kengurjev, ki se iz dneva in dan v bolj razmnožujejo. Skupine kengurjev so postale prava nevarnost na odprtih ravninah in mnogih delih v notranjosti Avstralije, posebno v zapadnem Novem Južnem Welsu.

Eden od glavnih vzrokov, da se kengurji tako razmnožili, so ugodne letine.

Kengurji prinašajo veliko škodo pašnikom ovac. »Ni prostora za ovce in za kengurje,« je izjavil neki farmar.

Lov in postavljanje zank je malo vplivata na kengurje, zato je priskočila na pomoč Avstralska organizacija za znanstvena in industrijska raziskovanja, odnosno njena sekacija za vprašanja divjih živali.

Pričakujejo, da bo sleherna metoda, ki bo pomagala zmanjšati število kengurjev, naletela na ljubiteljih živali na oster protest. Sicer pa znanstveniki so zgotovljeno trdijo, da ni nevarnosti, da bi kengurji izmrli.